

Szigeti Fruzsina

Egy tanulmánykötet összefoglalója

Recenzió

Csizmadia Zoltán–Tóth Péter (szerk.) (2014): Helyi társadalom és intézményrendszer Győrben. Universitas – Győr Nonprofit Kft., Győr

A *Helyi társadalom és intézményrendszer Győrben* című tanulmánykötet 2014-ben jelent meg a Széchenyi István Egyetem, az Universitas – Győr Nonprofit Kft. gondozásában. Szerkesztői Csizmadia Zoltán, a Széchenyi István Egyetem Petz Lajos Egészségtudományi és Szociális Képzési Intézet Szociális Tanulmányok Tanszék docense és Tóth Zoltán, a Széchenyi István Egyetem Kautz Gyula Gazdaságtudományi Kar Regionális-tudományi és Közpolitikai Tanszék adjunktusa. A kötet elkészítésében számos szakmai kiválóság vett részt, akik kellően megalapozzák az olvasó kedvét és kitüntetett érdeklődését ahhoz, hogy kézbe véve a könyvet kellő figyelem mellett átgondolja a leírtakat.

A könyv sajátossága, hogy a magyar és a közép-európai járműgyártás első számú központjára, Győrre és vonzáskörzetére jellemző empirikus vizsgálatok eredményeit foglalja össze: az olvasó képet kap a helyi társadalom rétegződésaspektusairól és dimenzióiról, a felnőtt városlakókra jellemző identitásképződésről, a lokális kötődésről, a társadalmi helyzet megítéléséről, valamint a szociális intézményrendszerek működéséről. Mindezek értelmében a tizenhárom tanulmány témaköreit a kötet négy fő blokkja, azaz tematikai csoportja öleli fel, amelyek a következők:

1. Társadalmi struktúrák és hatásaik (rétegződés, mobilitás, térbeli tagozódás)

2. A helyi társadalom alapvetői dimenziói (nyilvánosság, identitás, részvétel, kapcsolatok)
3. Humán szükségletek (szociális szükségletek, egészségi állapot, kulturális fogyasztás)
4. Szociális rendszer (együtműködések, hálózatok, szolgáltatások)

Az első tematikus csoportba Csizmadia Zoltán–Tóth Péter társszerzős, valamint Róbert Péter és Páthy Ádám egyszemélyes írásai tartoznak. A második csoportot Tóth Péter és Ditrői Zoltán közös tanulmánya, Bugovics Zoltán, Reisinger Adrienn és Csizmadia Zoltán elemzése jelenti. A harmadik tárgykörbe Nárai Márta, Kovácsné Tóth Ágnes és Gombos Szandra cikke, míg az utolsóba Budai István, Csizmadia Zoltán, Budai István–Puli Edit „tollából” származó gondolatok tartoznak.

A szerkesztők előszavának minősülő – *Csizmadia Zoltán–Tóth Péter: Egy magyar nagyváros társadalmának szerkezete a XXI. század első felében – Bevezető tanulmány társadalomszerkezeti kitekintéssel* – rész segítségével az olvasó egyrészt ráhangolódhat a könyv nyelvezetére, szerkezeti felépítésére, másrészt információkat kaphat a győri társadalom belső hierarchiáját leképező tagozódási struktúráról.

Róbert Péter *Társadalmi rétegződés és mobilitás* című tanulmánya a lokális közösség társadalmi rétegződésével és az intergenerációs mobilitással foglalkozik, elsősorban többváltozós statisztikai eljárások segítségével. A tanulmányból az derül ki, hogy a szakirodalmi várakozásoknak megfelelően alakul a Győrré jellemző társadalmi rétegződés és mobilitás is: a származási háttér jelentős direkt hatást gyakorol az iskolázottságra, s indirekt ráhatással bír a foglalkoztatottságra és a jövedelem szintjére.

Páthy Ádám írásának címe *A társadalmi szerkezet belső területi sajátosságai – A győri városrészek és lakóövezetek társadalmi tagozódása*. A szerző kísérletet tesz egy globális kép kidolgozására a győri társadalom térbeli tagozódásáról. Megvizsgálja azokat a jellegzetességeket, folyamatokat és speciális szerkezeti elemeket, amelyek a különböző városrészek és lakóövezetek esetében azonosíthatók.

Tóth Péter és Ditrői Zoltán *A helyi társadalom dimenziói – A lakosság lakópolgári attitűdjeinek különbségei* című cikkéből az olvasó választ kaphat azon kérdésre, hogy a győri lakópolgári létre mely tényező(k) gyakorol(nak) hatást: a városhoz való viszony, a társadalmi rétegződésben elfoglalt hely, a város adta lehetőségek használatában mérhető különbségek, esetleg a lakóhely (városrész). Mindemelllett a helyi társadalom hat fő elméleti dimenziójának (elégedettség, integráció, kooperáció, kötődés, perspektíva, részvétel) a létezéséről és egymásra gyakorolt hatásáról is szól a szerzőpáros.

Bugovics Zoltán cikke *A győri identitás háttértényezőinek vizsgálata*. A leíró jellegű munka a területi identitás vizsgálatának társadalmi vetületeit tekinti át Győr lakosainak véleménye alapján: a város és a nemzet jelenti azt a két legerősebb kategóriát, amihez az egyének területi azonosságtudatukat leginkább kötik.

Reisinger Adrienn a *Társadalmi részvétel – ahogy a győri emberek látják* című írásában egyrészt rávilágít arra, hogy Győr városára mely társadalmi részvételi formák a jellemzők, másrészt megjelöli az állampolgárok saját bevallásának eredményeit arra vonatkozóan, hogy mennyire tudnak hozzájárulni a városuk jobbá tételéhez. A szerző kiemeli, hogy a részvételi demokrácia miért fontos: segítségével olyan élhető települést lehet létrehozni, amely a lehető legtöbb polgár számára biztosítja azokat a lehetőségeket és feltételeket, amelyek a szakmai létben és a magánéletben egyaránt fontosak és elengedhetetlenek.

A társadalmi kapcsolatok jellemzői. A lakosság kapcsolati tőkekészletének sajátosságai című tanulmány szerzője Csizmadia Zoltán, aki jelenlegi írásában egy olyan komplex mutató kialakításainak a lépéseit és jellemzőit részletezi, amely egyfelől felöleli a kapcsolati tőke bizonyos formáit, másfelől lehetőséget biztosít arra, hogy a kapcsolathálózati erőforrások különböző dimenzióit az Esser-féle társadalmi rétegződési modell alkotóelemévé tegye.

Nárai Márta két munkája az emberi igények, szükségletek alakulásáról szól: *Humán szükségletek alakulása Győrben I. – Alapszükségletek*, illetve *Humán szükségletek alakulása Győrben II. – Magasabb rendű aktivitási szükségletek*. A szerző leírja a Győrben élők alapvető emberi szükségleteinek érvényesülését és kielégítettségét, beazonosítja az alapvető értékpreferenciákat, illetve a magasabb rendű aktivitási szükségleteket, és megalapozza a városra jellemző deprivációs index kialakítását, metodikájának paramétereit.

Kovácsné Tóth Ágnes tanulmányának – *A lakosság egészségi állapotának és egészségtudatosságának néhány jellemzője* – két kutatási kérdése, hogy milyen a Győrben élő lakosság egészségi állapota, értékszemlélete és milyen a munkáltatók szerepvállalása az egészségi állapot megőrzésében. A kutatás empirikus része azt bizonyítja, hogy a győri lakosságra egyértelműen jellemző az egészség, a jobb életminőség iránti igény, a betegségteher csökkentésének vágya, valamint a munkáltatókkal szembeni elvárások, amelyek egyértelműen a munkahelyi egészségmegőrzésre irányulnak.

Gombos Szandra *A kultúrafogyasztási szokások sajátosságai Győrben* című cikkében arra vállalkozik, hogy megvizsgálja Győr színes és sokrétű kulturális kínálatának igénybevételét: a győri lakosságra elsősorban a könnyedebb, élményszerű szórakozási formák a jellemzőek, mintsem a hagyományos kulturális arculatnak, a színháznak, a múzeumnak, a könyvtárnak a preferálása. Ezeknek a kulturális fogyasztásoknak a sajátosságait egyértelműen az iskolai

végzettség, a családi állapot, a kor, illetve a városrész független változó befolyásolja szignifikánsan.

Budai István felvázolja *Az együttműködés mint a szociális szolgáltatásokban folyó tevékenység egyik építőkövének* minőségi jellemzőit, úgymint annak dinamikáját, tanulhatóságát, fejleszthetőségét, közösségi és interprofesszionális jellegét, illetve nehézségét. Csizmadia Zoltán *A szociális intézményrendszer szereplőinek hálózati struktúrája* című leíró jellegű munkájából azokra a kérdésekre kaphat választ az olvasó, hogy milyen összetételű szervezeti környezetbe ágyazódnak be a szociális intézmények. Milyen tényezők akadályozhatják az együttműködések ebben a speciális szervezeti milióban? Mely szervezetek tekinthetők a rendszer/hálózat központi szereplőinek, kulcspontjainak? Milyen fajsúlya van Győrnek mint regionális centrumnak a vizsgált nagyvárosi térségben, és meddig terjed a vonzásköri hatása?

Budai István és Puli Edit arra vállalkozik – *Az együttműködés vizsgálata a szociális szolgáltatásokban – Az altéma-kutatás eredményeinek összegzése* –, hogy a kvantitatív és a kvalitatív módszerek használatával egyidejűleg megvizsgálja a szociális szolgáltatásokra jellemző együttműködési keretet.

A kötet sokszínű írásokat tartalmaz, melyeknek a segítségével az olvasó több aspektusból és szemléletmódból megközelítve szerezhethet információkat az integrálódó járműipari körzetről: Nyíregyháza városához* hasonlóan Győr városvezetésének is feltétlenül figyelembe kell vennie a tanulmányok eredményeit a városfejlesztési stratégiák, koncepciók kialakításai során. Jelenleg az élhető város és az elégedett állampolgár cél ugyanis csak úgy valósulhat meg, ha a városlakók véleményeit és igényeit szem előtt tartva valósulnak meg a szakmapolitikai intézkedések.

* 2008-ban a Nyíregyháza Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatal Szociális és Köznevelési Osztály munkatársai, valamint a Debreceni Egyetem Egészségügyi Kar Társadalomtudományi Tanszék dolgozói útnak indították az „Életminőség Nyíregyházán” című kutatássorozatot, amely kétéves időközönként információkat nyújt többek között a város vezetőinek arról, hogy milyen a Nyíregyházán élő, felnőtt városlakók életminősége. Ismerteti az adatfelvételek között eltelt időszak alatt megmutatózó változásokat, azok lehetséges okait stb. 2015-ben elindult a „Nyíregyháza Ifjúsága 2015” című kutatás is, amely a helyi ifjúságpolitikai koncepció alapját hivatott megtestesíteni.